

МУНІЦИПАЛЬНИЙ ВЕКТОР ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРЕСТИЖНОСТІ ТА ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Наталія Горбатюк,

директор Київського вищого професійного училища швейного та перукарського мистецтва, м. Київ, Україна,
e-mail: gornatark@gmail.com

Анотація. порушено питання впровадження на регіональному рівні державно-приватного партнерства у професійній (професійно-технічній) освіті за муніципальним вектором, розкрито значення експерименту всеукраїнського рівня в удосконаленні процесу формування здобувачами освіти «м'яких» та «твердих» навичок (soft skills, hard skills). Висвітлено досвід організації роботи навчально-практичних центрів з використання основних форм співпраці з бізнес-партнерами.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, муніципальний вектор, експеримент, навчально-практичний центр, провідні фахівці галузі.

MUNICIPAL VECTOR OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A KEY MEANS OF INCREASING THE PRESTIGE AND QUALITY OF VOCATIONAL EDUCATION

Nataliya Gorbatyuk,

director of Kyiv Higher Vocational School of Sewing and Hairdressing, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article raises the issue of implementing public-private partnerships in vocational (professional and technical) education at the regional level in the municipal vector, reveals the importance of the all-Ukrainian experiment in improving the process of forming soft and hard skills among students. The experience of organizing the work of educational and practical centers using the main forms of cooperation with business partners is highlighted.

Keywords: public-private partnership, municipal vector, experiment, training and practical center, leading industry experts.

Доцільність державно-приватного партнерства (далі – ДПП) для модернізації закладів освіти України, впровадження сучасних моделей управління, формування регіональних компонентів, підходів до процесу здобуття кваліфікацій відображено в Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року». У Законі України «Про державно-приватне партнерство» визначено організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів з приватними партнерами та основні принципи ДПП (Закон України, 2010). Головним меседжем щодо цього напряму діяльності Міністерством освіти і науки України визначено – сучасна професійна освіта не має перспектив розвитку без реалізації прав і можливостей ДПП. Згідно з Концепцією, розвиток ДПП у сфері професійної

(професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О) передбачає участь усіх зацікавлених сторін у: формуванні державної політики в сфері професійної (професійно-технічної) освіти на всіх рівнях; розробленні професійних стандартів, стандартів освіти і освітніх програм; формуванні Національної системи кваліфікацій та вдосконаленні Національної рамки кваліфікацій; впровадженні і поширенні дуальної форми здобуття освіти; створенні сучасного освітнього середовища, зокрема у центрах професійної досконалості; проведенні системного моніторингу працевлаштування випускників закладів П(ПТ)О; формуванні державного і регіонального замовлення на підготовку кадрів на основі прогнозування потреб ринку праці у професійних кваліфікаціях; оцінюванні результатів навчання випускників закладів П(ПТ)О (Концепція, 2019).

У практиці ДПП взаємодію держави і бізнесу структурують за трьома векторами: функціональний вектор – розвиток ДПП в галузях, які визначають доступ підприємств до факторів виробництва і ринків; галузевий вектор – ДПП в окремих галузях на основі змішаних форм власності, кооперації державних та приватних компаній, укладання галузевих угод; муніципальний вектор – ДПП щодо розвитку окремих територіальних виробничих сегментів, ринків праці, територіальної та комунальної інфраструктури та інших (Жук, 2012). Враховуючи передачу повноважень з управління закладами П(ПТ)О на регіональний рівень, очевидно, що застосування ДПП має здійснюватися саме за муніципальним вектором з урахуванням потреб конкретних територій. Механізми зростання територіальних громад в Україні передбачають поєднання зусиль всіх зацікавлених сторін задля формування кадрового потенціалу. Київ як місто-мільйонник має для цього всі можливості.

Діяльність Київської міської влади направлена на реалізацію Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року, а саме: створення умов для економічного зростання та вдосконалення механізмів управління розвитком міста на засадах ефективності, відкритості та прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності підвищення конкурентоспроможності міста, доступності широких соціальних послуг, зокрема освітніх. Одним із основних завдань для закладів П(ПТ)О стратегічними документами визначено створення ефективної системи партнерства на ринку освітніх послуг та ринку праці з урахуванням розвитку виробничих сегментів та комунальної інфраструктури міста. Питання підвищення кадрового потенціалу, розвитку партнерства освіти та бізнесу відображені в міській комплексній цільовій програмі «Освіта Києва 2019 –2023 роки», а також в Концепції розвитку професійної (професійно-технічної) освіти міста Києва.

Створено дієвий механізм формування регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів, вдосконалюється склад Ради П(ПТ)О міста Києва, обираються ефективні варіанти співпраці між закладами освіти і суб'єктами господарювання щодо надання робочих місць для проходження виробничої практики та подальшого працевлаштування випускників.

З позитивною динамікою здійснюється фінансування закладів П(ПТ)О. До прикладу, Київське вище професійне училище швейного та перукарського мистецтва (далі – КВПУ ШПМ) фінансувалось у 2020 р. на суму 36.2 млн. грн., у 2021 – 47.2 млн. грн. У 2021 р. розширилось число підприємств, з якими училищами укладено договори на підготовку фахівців, а саме: по місту – 1486 договорів; а у КВПУ ШПМ – 196. В умовах воєнного стану підтримка громади міста профтехосвіті залишилась на рівні потреб, фінансування КВПУ ШПМ у 2022 р. здійснено на 50,7 млн. грн.

У 2022 році показники співпраці з підприємствами передбачувано знизились: число договорів зменшилось по місту до 1257, у КВПУ ШПМ – до 190. Утримується на довоєнному рівні число підприємств, з якими заклади П(ПТ)О реалізують дуальну форму підготовки фахівців: 2021 р. – це 18 закладів освіти та їх партнерів за 31 монопрофесією; 2022 р. – 19 закладів освіти й партнерів за 32 монопрофесіями. З об'єктивних причин громаді міста Києва не вдалося підтримати й впровадити проекти заохочення роботодавців до співфінансування освіти, однак колективи закладів П(ПТ)О винаходять реально працюючі форми партнерства, які застосовують на покращення якості підготовки фахівців. Найголовнішим завданням колективів КВПУ ШПМ вважає підтримання контактів з роботодавцями, які співпрацювали із закладом освіти до повномасштабної фази війни, та пошук нових партнерів через громадські об'єднання фахівців, випускників й особисті контакти педагогів. Приватний сектор нині переживає нелегкі часи, не всі залишились на «плаву», скоротилась чисельність малих підприємств, на яких спиралось училище. Але більшість вистояли і готові, якщо не фінансово або матеріально, то фахово, інтелектуально, технологічно підтримувати освітян.

У практичній діяльності закладу освіти дають позитивний результат такі форми активізації співпраці з бізнесом.

По-перше, участь в експерименті всеукраїнського рівня «Вдосконалення професійної підготовки на основі компетентнісного підходу» спільно з колегами Вищого професійного училища № 33 м. Києва. Спрямованість експерименту ще із задуму передбачала дружнє суперництво його учасників. Тож колективи кожен на своєму досвіді підходять до розробки теми, кожен впроваджує власні інновації та опрацьовані методики, рухаючись до спільної мети. У «контрольних точках» під час планових заходів творчі групи звіряють результати, обирають оптимальні рішення. Це дозволяє задіяти більше прикладів роботи, зважено підійти до змін у підготовці фахівців, максимально задовільнити запити роботодавців. Таким чином, станом на сьогодні вже осучаснені теми уроків виробничого навчання процесу підготовки кухарів III розряду, продовжується опрацювання тем з програми навчання кухарів IV розряду. Неабияку роль в ініціюванні подібних змін відіграють: відомий шеф-кухар та співвласник сучасних ресторацій Євген Клопотенко, голова Асоціації шеф-кухарів України Ігор Брагін, провідні фахівці ресторанної справи. Спрямовує цю кропітку роботу

науковий керівник експерименту – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України Світлана Кравець. На сьогодні учасники експерименту акцентують увагу на продовженні роботи щодо проведення майстер-класів для педагогічних працівників закладів П(ПТ)О, оновленні змісту підготовки майбутніх кухарів, зокрема Євген Клопотенко підняв питання про вилучення із навчальних програм тем, що стосуються приготування страв країни-агресора. У ході робочих зустрічей обговорюються питання оновлення професійного стандарту з професії «Кухар», узгоджуються організаційні аспекти проведення майстер-класів, з'ясовуються орієнтовні теми для включення до рукопису посібника з кулінарії тощо. Така консолідація зусиль науковців, роботодавців та закладів П(ПТ)О сприяє інноваційному професійному зростанні педагогічних працівників та якісній підготовці майбутніх кухарів.

По-друге, стимулююче діють на зміцнення зв'язків у форматі ДПП можливості Навчально-практичних центрів. У КВПУ ШПМ їх два – «Кулінарії та кейтерингу» та «Сервісних послуг». Їх відкриттю передувала модернізація приміщень майстерень виробничого навчання та кабінетів, оснащення сучасним обладнанням, організація безпечних робочих місць. Працювати й навчатись в умовах навчально-практичного центру комфортно та престижно. Цей факт оцінили фахівці-роботодавці, відтак побільшало пропозицій про обмін досвідом, проведення майстер-класів. Професійні семінари та майстер-класи в навчально-практичних центрах проходять на високому рівні, їх проводять не тільки фахівці ресторанного сервісу, перукарі, модельєри, дизайнери м. Києва, а й обов'язково – успішні випускники училища. Навчально-практичний центр – є водночас і базою проведення семінарів-практикумів фірм-виробників продукції, з якою працюватимуть здобувачі освіти та випускники в умовах виробництва на підприємствах приватного сектора. Застосовуються в роботі КВПУ ШПМ ще дві складові ДПП в освіті: щорічно працівники училища проходять стажування в умовах підприємств, (протягом 2022-2023 р. підвищення кваліфікації пройшли 35 педагогі); в освітньому процесі активно використовуються авторські книги професійного спрямування фахівців галузей, які досягли успіху, мають чим поділитись з молоддю. Це серії з кулінарії Євгена Клопотенка, Ектора Хіменеса-Браво, Ігоря Брагіна. Унікальним джерелом професійної майстерності є авторські технологічні картки унікальних страв від шеф-кухарів: В'ячеслава Грибова, Олексія Повторейко, Тараса Шевченка та інших, що передані закладу освіти.

Ознайомлення з теоретичними джерелами, з прикладами дії ДПП в освіті, а також досвід співпраці КВПУ ШПМ з основними партнерами – роботодавцями, замовниками кадрів дають змогу зробити наступні висновки: для України характерна інвестиційна форма державно-приватного партнерства, тоді як науково-освітня розвинена недостатньо; не створено механізмів зацікавлення бізнесу в співпраці з територіальними громадами

(муніципалітетами), державою у розвитку закладів П(ПТ)О; залишились не врегульованими питання оподаткування підприємств, що реалізують проекти ДПП в освіті; підприємства, обтяжені проблемами введення власного бізнесу, скоріше не можуть, ніж спроможні, допомагати закладам П(ПТ)О матеріально, вкладати фінанси в розвиток освітнього процесу; за умови активної позиції закладів освіти, приватні структури готові співпрацювати, вкладаючи в освітянські теки фаховий досвід, елементи корпоративної культури та інтелектуальний потенціал (Шевченко та ін., 2021; Дьоміна, 2021).

Отже, заклад П(ПТ)О як найбільш зацікавлена сторона в розвитку контактів з бізнесом може і мусить знаходити й пропонувати партнерам використовувати можливості ДПП, конкретні форми роботи, що дають позитивний результат. Інвестування у професійну освіту – це збереження та розвиток людського капіталу, а це – основа відновлення національної економіки, її міжнародне визнання та світова повага (Кравець, 2022). Разом – ми сила. Тримаємо освітній стрій!

Список посилань

Кабінет Міністрів України. (2019, 12 червня). *Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року, схвалена розпорядженням №419-р.* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>

Закон України «Про державно-приватне партнерство» (2010, 1 липня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

Жук, В. П. (2012). *Форми функціонування державно-приватного партнерства. Інвестиції: практика та досвід*, 13, 109-111. http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2012/30.pdf

Шевченко, Н. О., Мариніченко, В. В., & Волокітіна, Н. Ю. (2021). *Механізми удосконалення державно-приватного партнерства в освітній сфері. Право та державне управління*, 1, 292-298. http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2021/45.pdf

Дьоміна, І. О. (2021). *Державно-приватне партнерство як механізм розвитку сфери освіти в Україні в умовах децентралізації та глобалізації. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*, 32(71), 2, 52-58. http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/11.pdf

Кравець, С. (2022). *Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. Professional Pedagogics*, 1(24), 127-137.